

Preek over Micha 6:1-8

- Schildwolde, 17 juli 2016
- Kees van Dusseldorp

Thema: Er is jou, mens, gezegd wat goed is...

Liturgie:

votum en groet

Ps.50:1,3

schuldbelijdenis en genadeverkondiging

Ps.50:5,7

gebed

lezen: Micha 6:1-8

1 Pet.2:11-17

Ld.7:1,4

preek Micha 6:8

Gz.38:1,4

wetslezing

Ld.375:5,6,7 (melodie Ld.387)

gebed

collecte

Ps.121:1,4

zegen

Gemeente van Christus,

**

Een musje hipte door het bos. Dit was zijn bos. Hij wist waar de lekkerste zaadjes te vinden waren. Hij wist waar hij water kon krijgen. Soms vloog hij een eindje. Van tak tot tak. Onderweg een insect uit de lucht pikkend. Ja vooral insecten had hij nodig. Voor de vijf hongerige bekjes in zijn nest.

Het duurde één dag. Dat afgrijselijke lawaai. Bomen vielen om hem heen. Geschreeuw van mensen klonk van alle kanten. Schoten en dreunen, rennende mannen, onstuitbare tanks. Ons musje snapte er niets van. Wie had er nu belang bij om een bos te vernietigen? Wist hij veel van de oorlog. En van militaire technologie. En van dicators, terreur, machtsspelletjes en economische belangen. Als musje liep hij niet direct gevaar. Hij was klein genoeg. Hij bleef onder de radar. Hij was geen doelwit. Het duurde één dag. Maar het bos bestond niet meer.

Ons musje bleef gewoon zaden verzamelen en insecten zoeken. Toen hij zijn nest niet meer terug kon vinden, begon hij opnieuw in de restanten van het bos. Hij hipte rond, vloog van de ene stronk naar de andere en tsjilpte tot Gods eer. Onwetend van de grote vragen, deed hij zijn kleine ding. Hij vond een vrouwtje en bracht nieuwe jongen groot. Onwetend werkte hij op zijn manier mee aan het herstel van het bosleven. En hij zong de gebrokenheid voorbij met zijn zang.

**

Waarom doen ze het? Zo'n aanslag als in Nice. 84 doden. Als een triomfantelijke overwinning gevierd. Waarom werkt het zo? Een greep naar de macht in Turkije. Honderden doden. Duizenden opgepakt. Onrust in de grote steden van Europa. Een sterkere positie van de president als merkwaardig resultaat. Frankrijk, Turkije, populaire vakantiebestemmingen. Maar ook op andere plekken is de dreiging aanwezig. En de alertheid merkbaar.

Het kan je boos maken. Wat een rotzakken, dat ze het leven van onschuldige mensen nemen en zoveel leed veroorzaken! Als ik ze tegenkwam...

Het kan je angstig maken. Waar ben ik nog veilig? Hoe moet ik mijn kinderen in deze wereld grootbrengen? Wanneer gebeurt het hier? Wie kan ik vertrouwen?

Het kan je onzeker maken. Ik snap het niet. Wat drijft sommige mensen om dit te doen?

Zie ik zelf de dingen dan niet goed?

Het kan je verlammen. Ik voel me machteloos. Wat voor zin heeft het om me nog in te zetten voor een leefbare wereld? Als alles toch vroeg of laat kapot gaat?

Maar het musje hipte voort, voerde zijn jongen en zong zijn lied. Op de vierkante meter van zijn bestaan deed hij waarvoor hij was gemaakt.

Nuchter blijven in de grote vragen en ontwikkelingen. Je eigen ding blijven doen, waartoe je geroepen bent. Is dat wat Micha bedoelt? Hij zegt: Mens, je weet prima wat God van je wil: recht doen, trouw betrachten en nederig de weg van God te gaan. Ja, inderdaad, dat is wat Micha aangeeft. Doe recht, wees trouw en leef met God. Meer wordt er niet van je gevraagd. Hoe de wereld ook in brand staat. Hoeveel onrecht je ook meemaakt. Hoe groot de dreiging ook is. Doe recht, wees trouw en leef met God.

De beknopte samenvatting van Gods wil. Een bekende en geliefde leefregel. Sommigen noemen dit een van de mooiste verzen uit het Oude Testament. Samengebald in de bekende wandspreuk: "Geen schoner les en meer van kracht dan Micha zes en wel vers acht." Het leert nuchterheid en bescheidenheid. Het wijst ieder mens op zijn of roeping op de vierkante meter van jouw bestaan. Doe recht, wees trouw en leef met God.

**

Men zegt, dat het een van de kenmerken van Groningers is: nuchterheid, aanpakken, 'nait soezen'. Wat de hoge heren ook beslissen en doen, er moet gewerkt worden. Onafhankelijk, zegt de een. Eigenzinnig, zegt de ander. Wat mensen ook aan gevoelens of gedachten hebben, wat ze ook aan discussies voeren, uiteindelijk moet er aangepakt worden. Voel je niet te min voor het gewone werk. Maar doe het degelijk. Trek geen grote broek aan bij je plannen. Ga niet overhaast te werk. Zo zijn Groningers, zegt men.

Lijkt dit op wat Micha zegt? Micha zegt: zorg voor je eigen leven. Wat er ook gebeurt in de wereld om je heen, wat mensen ook tegen je zeggen of van je willen. Je kent Gods opdracht voor jouw leven: Doe recht, wees trouw en leef met God.

Ja, ik denk zeker dat dit in elkaars verlengde ligt. In ieder geval als het gaat om nuchterheid, bescheidenheid en verantwoordelijkheid nemen voor je eigen leven. Als je het tenminste niet gebruikt om omverschillig te worden voor wat er om je heen gebeurt. Of om ongevoelig te reageren op emoties die mensen laten zien. Of om een stoer masker op te zetten als er reden is voor verdriet of zorg.

Tegelijk is het voor ieder, of je nu Groninger bent of niet, van belang om hiernaar steeds terug geroepen te worden. Jij daar, voor jezelf: doe recht, wees trouw en leef met God. Als de wereld onrustig is. Als je gevoel met je op de loop gaat. Als er in je familie vervelende dingen gebeuren. Als je het gevoel hebt dat er op je werk geen oog voor je is. Dat er in de kerk niet naar je geluisterd wordt. Of dat men bij het Centrum Veilig Wonen zich niet inzet voor jouw belangen. Of dat er geen rekening gehouden wordt met mensen in de regels voor de boeren, voor de thuiszorg, voor de ouderenzorg of voor de bouw.

Dan maak je je druk. Dat mag. Je maakt je boos. Dat mag. Je protesteert. Dat mag. Je raakt uit balans. Dat mag. Maar vergeet niet om te luisteren naar het woord van Micha: Mens, let op wat de Heer van je vraagt. Neem verantwoordelijkheid voor je eigen vierkante meter van jouw wereld: doe recht, wees trouw en leef met God.

**

Een kernachtige uitspraak van de profeet Micha. Die heeft zijn eigen geschiedenis gekregen. Als beknopte leefregel. Maar het is meer dan menselijke wijsheid. Het gaat ook dieper dan nuchterheid en aanpakken. Dat wordt duidelijk als je probeert het verhaal te begrijpen waarin Micha dit woord van God laat horen. Voor Micha is het niet zozeer praktische wijsheid voor een goede levensinstelling. Voor Micha is het je dienst aan God. Je dienst aan God speelt zich af op de vierkante meter van je bestaan. Niet in de eerste plaats in je getuigende woorden. Of in je intense gebeden en enthousiaste liederen. Maar op de werkvloer van elke dag. Daar wordt het geloof geleefd. Luister maar mee...

**

Het is een intens stukje profetie. God roept bergen en heuvels tot getuige tegen zijn volk. Dat volk, dat door Micha ermee is geconfronteerd, hoe ver het afgeweken is van Gods wetten. Oneerlijke verhoudingen, een kloof tussen rijken en armen, verwaarlozing van zwakken, politiek gekonkel en valse profeten die zeggen: er is niets aan de hand, het komt allemaal wel goed, God zorgt echt wel voor jullie.

Micha moet aangeven dat het geduld van God ten einde is. Het oordeel zal komen als de mensen zich niet bekeren. En als ze zich wel bekeren, zal het selchts een of twee generaties opschuiven. Maar dat is geen kille veroordeling. De pijn van God wordt hoorbaar in zijn smartekreet: 'Mijn volk, wat heb ik je misdaan? Waarmee heb ik je gekweld? Vertel het me alsjeblieft!' Je voelt Gods pijn. Het verdriet over de ontrouw van zijn eigen kinderen. Gekwetst in zijn liefde en trouw. God wast hen niet de oren als een baas die zijn werknemers confronteert met hun fouten en gebreken. Hij laat zien hoe zijn hart huilt bij de eigennigheid en goddeloosheid van zijn kinderen.

Daarom herinnert Hij zijn volk aan wat Hij voor hen heeft gedaan in de geschiedenis. In de bevrijdende uittocht uit Egypte. In de bewarende doortocht door de woestijn. In de voorspoedige intocht in het beloofde land. 'Erkennen jullie mij niet meer? Mijn bevrijdende recht op jullie?' Achter de waarschuwing en de oordeelsaankondiging zit Gods liefde. 'Mijn volk! De keuze van mijn liefde. De partner van mijn verbond. De bruid van mijn Zoon.'

Lieve mensen, zo intens is Gods betrokkenheid. Zo serieus is zijn liefdekeus. Zo sterk is zijn roeping. Micha brengt het in al zijn concentratie naar voren. Zoals Jezus Christus er nog heftiger van getuigde – met woorden en met daden. Met als climax de boodschap van het kruis: 'Het is volbracht. Vrede voor jullie. Het leven voor jullie.' Wijs Hem niet af. Laat Hem niet wachten. Loop bij Hem niet weg.

**

Wat moeten we dan doen? zo brengt Micha zijn volksgenoten sprekend in. Om God tevreden te stellen. Hoe kunnen we het verdriet van God wegnemen? Moeten we meer offers brengen? Hoe kunnen we zijn oordeel afwenden? Moeten we betere offers brengen? Hoe kunnen we het weer goed maken? Moeten we onze kinderen offeren?

Ieder die naar de woorden van Micha luistert, voelt aan dat hier iets niet goed gaat. Met offers herstel je toch geen vertrouwensbreuk? Met stieren neem je toch gekwetsheid niet weg? Met het offeren van kinderen stem je toch God niet gunstig? Micha laat in een cynische spiegel zien, hoe merkwaardig de reactie van de mensen is. 'God zal zijn boosheid wel laten varen, als ik hem wat meer cadeaus geef. God zal mij wel vergeven als ik wat extra goeds doe. God zal de straf wel kwijtschelden als ik wat meer mijn best doe.'

Als ik het zo zeg, klinkt het bizar. Maar herken je het niet? 'Als ik wat meer geld overmaak, zal God wel tevreden zijn. Als ik wat vaker naar de kerk ga, kan ik mezelf wat rustiger voelen dat Gods genade ook voor mij is. Als ik wat trouwer in mijn bidden word,

krijg ik misschien meer gevoel voor Gods aanwezigheid. Als wij wat beter met elkaar omgaan, worden wij meer bewaard voor onheil en rampen.'

'O mens,' zegt Micha, 'je weet toch wat de Heer wil? Er is jou toch gezegd wat goed is: doe recht, wees trouw en leef met God.' Er is maar één weg tot behoud. Dat is gehoor geven aan de stem van de Heer. Er is maar één route naar de vrede. Dat is het volgen van Jezus Christus. In de praktijk van je leven. Het gaat niet om religieuze rituelen en tradities. En het gaat al helemaal niet om wat jij kunt bijdragen aan de vergeving van God, om Gods liefde te verdienen. Doe gewoon op de werkvloer van elke dag wat God van je wil. Dat is Gods opdracht. Daarvoor ben je bedoeld. Doe recht, wees trouw en leef met God. Het gaat niet alleen om menselijke wijsheid en een nuchtere instelling. Het gaat om jouw dienst aan God. Heb God en mensen lief op jouw vierkante meter. Dat is vaak een stevige worsteling. Maar het is de ware godsdienst. Daar blijkt het besef van Gods aanwezigheid. Daar blijkt de verbondenheid met Jezus Christus. Daar wordt het geloof geleefd.

**

'Doe recht'. Dat is de eerste opdracht. En ik wil ze alle drie even bijlans gaan. Zodat ze echt een richtlijn voor je leven worden. 'Doe recht' zegt God. Wees eerlijk naar mensen. Discrimineer een ander niet, ook geen moslim, vluchteling, homo of gescheiden vrouw. Toon respect voor mensen, ook als ze een ander verhaal, een andere traditie of een andere levensstijl hebben. 'Doe recht'. Dat doet degene die een zieke niet als een nummer, maar als een mens behandelt. Dat doet degene die ondanks zijn of haar vooroordelen en ervaringen eerlijk luistert naar een ander. Dat doet degene die opkomt voor wie onrechtvaardig wordt behandeld door mensen, organisaties of bureaucratische regels. Die geen afstand neemt van slachtoffers, maar zich met hen verbindt.

Waarom zou je recht moeten doen aan ieder ander mens die je tegenkomt? Omdat God recht heeft op die ander. En die ander tot zijn recht komt bij zijn Heer. Daar moet jij niet tussenin komen met je snelle mening en je persoonlijke belang. Een mens wordt alleen mens in lijn met Gods recht. Een mens wordt alleen mens in de weg van Jezus Christus. Je doet een ander mens recht als je hem benadert als was hij Christus. Als je voor haar zorgt als was jij Christus.

**

'Wees trouw'. De tweede aanwijzing voor het geleefde geloof. 'Wees trouw'. In je verbondenheid met mensen. In je liefdevolle toewijding aan mensen. In je aanvaarding van een ander, inclusief gebreken en vervelende trekken. Zoals de Heer trouw is aan jou. Ook al ziet Hij jouw fouten en jouw tekorten. 'Wees trouw' dat is degene die bij een vriendin blijft, ook in de periode dat die het psychisch of lichamelijk moeilijk heeft. Dat is degene die zijn werk blijft doen, ook als de lol eraf is of als de collega's er de kantjes vanaf lopen. Dat is degene die zijn vrouw niet verlaat, ook als zij verandert. Die hulp zoekt als het gevoel van liefde er nauwelijks meer is. Trouw is degene die loyaal blijft, ook als de kerk misschien niet de gemeenschap is waar je je in elk opzicht thuis voelt.

Hier wordt het spannend. Want het gaat om concrete relaties. En over mijn opstelling en mijn houding naar een ander. Ook hier geldt: Wie trouw is, weerspiegelt iets van Gods trouw in Jezus Christus. Zijn geduld, zijn genade, zijn liefde. Zijn trouw, zijn blijvende

verbondenheid met mij, geeft mij ruimte om verbonden te blijven met een ander. Om verbinding te zoeken en mijn leven te delen.

**

'En leef met God'. De derde aanwijzing van Micha voor het leven naar Gods wil. 'Nederig de weg gaan van je God' staat er in onze vertaling. 'Ootmoedig te wandelen met je God' stond er in de vorige vertaling. Daarbij gaat het om de omgang met God. Het besef dat de Heer er is, zelfs als je dat niet ervaart. Het gebedsleven waarin je je leven met de Heer deelt. In je vragen en in je danken. In je loven en in je klagen. 'Leef met God'. Dat doet degene die gebeutenissen en ervaringen voor de Heer brengt. 'Heer, geef mij wijsheid om een goede keuze te maken'. Dat doet degene die luisterend leeft. Met een open antenne voor wat welke richting bij de Heer past. Dat doet degene die zijn woorden en daden aan de Heer voorlegt. Vergeef wat niet goed was en zegen wat u kunt gebruiken.

Leef met God. Of denk je dat je het zelf wel kunt? Dat je zelf wel weet wat goed en wat fout is? Wat wijs en wat dwaas is? Leef met God! Ken je plek. Besef je zwakheid, je gebrek aan inzicht, en je onmacht om jezelf te veranderen. Zoek zijn aanwezigheid, stel jezelf onder de verkondiging van zijn woord, maak werk van je omgang met Hem.

**

'Er is jou, mens, gezegd wat goed is. Doe recht, wees trouw en leef met God.' Dat is de gouden regel die Micha meegeeft. Je hebt het misschien wel gehoord. Dit is geen algemeen menselijk verhaal over nuchterheid en bescheidenheid. Dit is een christelijk verhaal over het geleefde geloof. Jouw vierkante meter, dat is je werkplek, je oefenplek, je geloofsplek.

Je hebt er je handen vol aan. Om niet meegezogen te worden in de ontwikkelingen in de wereld, in de verhalen van mensen, of in de gevoelens van jezelf. En steeds weer terug te komen bij de kern. Misschien zijn de zomerweken een moment om dat weer te vinden?

'Doe recht, wees trouw en leef met God'. Vind je dat te klein? Te simpel? Te weinig ambitieus? Te persoonlijk? Vergis je niet! Het programma van christelijke nuchterheid is een revolutionair programma! De nederigheid van Jezus Christus heeft de wereld veranderd! In zijn zachtmoedigheid heeft Hij de duivel overwonnen. Door zijn gehoorzaamheid heeft Hij het eeuwige leven geopend.

Het is ogenschijnlijk nuchter en klein. 'Doe recht, wees trouw en leef met God.' Is dat het antwoord van de kerk op alles wat er gebeurt? En vooral: op alle rampen, alle haat, en alle problemen die de wereld kent? Ja, dat is het antwoord. In het spoor van Jezus Christus. Dat is het goede waarvoor je gemaakt bent. Waarvoor je geroepen bent. Waarvoor je gered bent.

Nee, je bent niet zo onwetend als een musje. Je ziet, kent, weet en voelt teveel. Maar toch: je weet wat goed is. Op jouw plek, binnen jouw relaties, met jouw verantwoordelijkheid. Je bent niet zo onbevangen als een musje. Je hebt je zorgen, je ambities, je angsten en je verlangens. Maar toch: doe wat goed is. Zing je eigen lied. Tot eer van God.

Amen